

International Conference on The Second Phase of the Islamic Revolution : دومین همایش بین المللی گام دوم انقلاب اسلامی :

The School of Martyr Soleimani ;

مکتب شهید سلیمانی

A Model for Training Jihadi Civilization-Making Managers

الگوی تربیت مدیران جهادی تمدن ساز

International Conference on The School of Martyr Soleimani (ICSMS 2021)

Utilizing the capacities of Soleimani school in strategic management of national economy

Allah Morad Seif¹

Abstract

Shahid Soleimani School of Management is a special approach in strategic management, the practical result of which is the formation of active resistance to threats. The resistance, which uses proactive policies and utilizes the capacities of jihadi management, while controlling the threats, tries to turn the threats into opportunities and prevent the creation of conditions of passivity against the enemy. The translator of active resistance in the scene of economic war can be introduced as the realization and implementation of the model of resistance economy. However, implementing this model in practice requires a three-step process that includes strengthening internal construction, risk management, and capacity building to turn threats into opportunities. In this article, based on this view, and using descriptive analytical and meta-analytic methods, the strategic position of the national economy is explained, the situation is assessed from challenges and capacities, and finally a strategic model for using capacities to overcome the challenge. Have been proposed in order to achieve the goals. According to this model, which stems from the system of economic issues in the statement of the second step of the revolution, in each of the planning periods, ie short-term, medium-term and long-term strategic priorities for achieving the three goals of economic justice (strengthening domestic construction), economic independence (Risk management) and economic dynamism (capacity building to turn threats into opportunities) are identified.

Keywords: *Strategic model - Shahid Soleimani School - National Economy*

¹. Associate Professor of Economics, Imam Hussein University .

Email: seif.1338@gmail.com

بهره‌گیری از ظرفیت‌های مکتب سلیمانی در مدیریت راهبردی اقتصاد ملی

اله مراد سیف ۱

چکیده

مکتب مدیریتی شهید سلیمانی رویکرد ویژه‌ای در مدیریت راهبردی است که نتیجه عملی آن شکل‌گیری مقاومت فعال در برابر تهدیدات است. مقاومتی که با کاربست سیاست پیش‌دستانه و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مدیریت جهادی، ضمن مهار تهدیدات، تلاش دارد که تهدیدات را به فرصت تبدیل کرده، از ایجاد شرایط انفعال در برابر دشمن جلوگیری کند. ترجمان مقاومت فعال در صحنه جنگ اقتصادی را می‌توان تحقق و پیاده‌سازی الگوی اقتصاد مقاومتی معرفی کرد. با این حال، پیاده‌سازی این الگو در عمل نیازمند فرایندی سه مرحله‌ای است که شامل استحکام بخشی ساخت داخلی، مدیریت مخاطرات و ظرفیت‌سازی برای تبدیل تهدیدات به فرصت می‌باشد. در این مقاله مبتنی بر این نگاه، و با استفاده از روش تحلیلی توصیفی و نیز فراتحلیل، موقعیت راهبردی اقتصاد ملی تبیین گردیده، برآورد وضعیت از چالش‌ها و ظرفیت‌ها صورت گرفته و در نهایت الگویی راهبردی برای استفاده از ظرفیت‌ها برای غلبه بر چالش‌ها در جهت تحقق اهداف پیشنهاد شده است. مطابق این الگو که منبعت از نظام مسایل اقتصادی در بیانیه گام دوم انقلاب است در هر یک از مقاطع برنامه ریزی یعنی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت اولویت‌های راهبردی برای تحقق اهداف سه‌گانه عدالت اقتصادی (استحکام بخشی ساخت داخلی)، استقلال اقتصادی (مدیریت مخاطرات) و پویایی اقتصادی (ظرفیت‌سازی برای تبدیل تهدید به فرصت) مشخص شده است.

تشخیص اهداف و موقعیت راهبردی، برآورد و ارزیابی چالش‌ها و ظرفیت‌ها و استفاده از ظرفیت‌ها برای غلبه بر چالش‌ها در جهت تحقق اهداف

کلیدواژه‌ها: الگوی راهبردی - مکتب شهید سلیمانی - اقتصاد ملی

مقدمه

سال جاری را مقام معظم رهبری سال جهش تولید نام نهادند. انتخاب رویکرد مناسب برای تحقق هدف شعار سال یعنی جهش تولید می تواند در تحقق این هدف بسیار تاثیر گذار باشد. در سال جاری به دلیل تشدید تحریم ها و تلاش دشمن برای فعال سازی آسیب های اقتصاد ایران و ایجاد شرایط فشار حداکثری توجه به انتخاب رویکرد مناسب که بتواند ضمن مهار تهدیدات و غلبه بر چالش ها موقعیت راهبردی انفعالی جاری را به وضعیت مقاومت فعال متحول نماید از ضرورت آشکاری برخوردار است.

در یک نگاه شرایط موجود اقتصاد ملی منعکس کننده تاثیر آشکار فشار حداکثری دشمن بر وضعیت معیشت مردم است. کشور جمهوری اسلامی ایران اگرچه همزمان با تحریم ها، درگیر مسایل مهم دیگری مانند کاهش شدید قیمت جهانی نفت و نیز همه گیری ویروس کرونا می باشد، لیکن شواهد زیادی وجود دارد که اگر مدیریت اقتصاد ملی کارآمد می بود، بسیاری از مشکلات فعلی نمی باید وجود می داشت و یا حداقل فشار اقتصادی دشمن می توانست اثرات کمتری بر وضعیت معیشت مردم داشته باشد. وجود ظرفیت های طبیعی، زیرساختی و انسانی مناسب و نیز وجود سیاست های کلی روشن در زمینه جهت گیری های راهبردی اقتصاد ملی که از جمله آنها سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی است و نیز ظرفیت های معنوی قابل توجه ملت ایران اسلامی، اگر مدیریت راهبردی اقتصاد ملی با اقدام جهادی و انقلابی وضعیت جاری به گونه دیگری باید می بود. این مقاله ابتدا وضعیت جاری اقتصاد ایران را از منظر هدف راهبردی جهش تولید ارزیابی نموده و سپس هدف جهش تولید را تبیین خواهد کرد و در ادامه الگوی مناسب را برای تحقق این هدف به تصویر می کشد.

برآورد وضعیت موجود اقتصاد ملی

نام گذاری سال جاری می باید جهش تولید را در دستور کار مسئولین اقتصادی قرار داده باشد لیکن وضعیت متلاطم بازارهای ارز و طلا و نیز جهش قیمت کالاها نقطه مقابل جهت گیری تعیین شده را منعکس ساخته است. تحلیل واقعی وضعیت فعلی چیست؟ آیا اقتصاد در حال تجربه کردن یک وضعیت بسیار بد می باشد و یا می توان در وضعیت جاری امید به بهبود اوضاع داشت؟ آیا راه کاری برای این بهبود متصور است؟

در سال جاری شاهد افزایش زیاد نرخ ارز و کاهش زیاد ارزش پول ملی، تورم افسار گسیخته، بیکاری و رکود فراگیر، گرانی آزار دهنده، بازارهای متلاطم و با نوسانات غیر قابل توجیه و راکد شدن اجرای طرح های عمرانی و درگیر بودن دولت با تامین منابع برای بودجه جاری بودیم. آیا وضعیت جاری با وجود تحریم، سقوط قیمت نفت و نیز همه گیری ویروس کرونا نمی توانست بهتر از این که هست باشد. اعتقاد ما بر این است که به دلیل روحیه سازگار مردم ما با شرایط بحران و جنگ و به پُمن فرهنگ و اعتقاد مذهبی مردم و نیز روحیه انقلابی دل بستگان به نظام و انقلاب می

توانستیم بسیاری از مشکلات فعلی را شاهد نباشیم:

- اگر مسئولین زمان را در انتظار ثمر دهی برجام هدر نمی دادند،
- اگر ذخایر ارزی و طلای کشور سنجیده تر مدیریت می شد ،
- اگر نظام بانکی به صورتی افسار گسیخته پایه پولی و نقدینگی را متورم نمی کرد ،
- اگر پیوندهای اقتصادی با کشورهای دوست و همسایه را بهتر مدیریت می کردیم ،
- اگر ریشه مفاسد اقتصادی را که همزمان هم منابع عظیمی را هدر می دهد و نیز یاس و ناامیدی را به مردم القا می کند ، خشکانیده بودیم ،
- اگر شفافیت و سلامت اقتصادی را مردم از مسئولین بیشتر مشاهده می کردند ،
- اگر زمینه های مشارکت مردم در اقتصاد را زودتر و بهتر فراهم کرده بودیم ،
- اگر تولید ملی و داخلی را با مدیریت بهتر واردات و نیز قطع جریان قاچاق کالا حمایت بیشتری کرده بودیم ،
- اگر قبل از این ها ایجاد ارزش افزوده را در دستور کار ملی قرار داده بودیم و جلو خام فروشی (نفت و غیر نفت) را گرفته بودیم ،
- اگر برای کاهش وابستگی به واردات تکمیل زنجیره ارزش را در تولیدات داخلی جدی گرفته بودیم و اگر....

علاوه بر تداوم رخدادهای منفی قبلی، در سال جاری ملاحظه می شود که صادرات به صورتی خارج از قاعده و جهش گونه در حال انجام است که تنها دلیل آن کاهش زیاد ارزش پول ملی و ارزان شده فوق العاده کالاهای ایرانی برای کشورهای همسایه ، در بسیاری از تولیدات صادراتی است اما از آنجا که این جهش غیر مدیریت شده بوده مسایلی را به شرح زیر دامن زده است :

۱- جهش مدیریت نشده صادراتی نتوانسته است به جهش فراگیر تولید در اقتصاد منجر شود و لذا بسیاری از تولیدات که در معرض بهره گیری از مزیت صادراتی افزایش نرخ ارز نبوده اند، شرایط جهش و حتی رونق را تجربه نکرده اند .

۲- عدم نظارت بر صادرات صورت گرفته موجب شده که بخش قابل توجهی (مطابق آخرین اعلام ۲۲ میلیارد دلار) از ارزشهای صادراتی مربوطه به سامانه نیما برگشت نکرده است . این موجب شده است که در کنار افزایش صادرات، همزمان شاهد جهش نرخ ارز هم باشیم که خود برای چنین صادرات مدیریت نشده ای نوعی مشوق بوده است .

۳- جهش نرخ ارز به افزایش هزینه های تولید در داخل منجر شده و لذا گرانی را برای مصرف کننده دامن زده است .

۴- جهش نرخ ارز واردات مواد اولیه و کالاهای واسطه ای را برای تولید کننده دشوار نموده و لذا در تشدید شرایط رکودی موثر بوده است .

۵- همزمانی تداوم تورم بالا با رکود شرایط رکود تورمی را تداوم بخشیده است .

به طور خلاصه، صادرات مدیریت نشده موجب شده بسیاری از اقلام کالاها ی اساسی به راحتی صادر شود و از این طریق قیمت های داخلی را برای مصرف کننده و نیز هزینه نهاده ها را برای تولید کننده داخلی افزایش دهد و در عین حال به دلیل نبود نظارت لازم ارزش حاصل از این صادرات به کشور برگشت داده نشده و موجب جهش نرخ ارز به دلیل تشدید شکاف منابع و مصارف ارزی کشور در غیاب صادرات نفت شده است. لذا، اثر تورمی صادرات به اقتصاد داخلی تحمیل شده، اما اثر افزایش ورودی ارز ناشی از آن که می توانست موجب کاهش نرخ ارز در داخل شده و از این طریق بخشی از اثر تورمی اولیه را خنثی کند، در عمل دیده نمی شود. برای این همه آسیب، علتی جز مدیریت ناکارآمد اقتصادی نمی توان معرفی کرد.

هدف و موقعیت راهبردی در اقتصاد ملی

برای تشخیص موقعیت راهبردی در اقتصاد ملی می توان و باید از بیانات رهبر معظم انقلاب بهره گرفت. ایشان در دهه اخیر با نام گذاری اقتصادی برای سالها جهت گیری راهبردی را تعریف و خواستار تمرکز تلاش ها بر این جهت گیری ها شده اند. در سال جاری و همزمان با فشار حداکثری اقتصادی دشمن ایشان خواستار جهش تولید شده اند.

سال ۹۹ را مقام معظم رهبری سال جهش تولید نام گذاری فرمودند. بدون تردید نام گذاری سال ها اعلان جهت گیری راهبردی نظام در سال پیش رو می باشد. به عبارت دیگر این نام ها، راهبردی برای بسیج امکانات و حرکت نظام در مسیری مشخص می باشد که باید در سال پیش رو طی شود. لذا این نام گذاری یک آرمان نیست، همان طور که بیان وضعیت جاری هم نیست. بلکه آن چیزی است که باید به عنوان یک هدف قابل تحقق، جهت دهنده به اقدامات همه عوامل در محدوده سرزمینی ما باشد. این که این شعار صورت عملی به خود بگیرد یا نه نیز کاملاً بستگی به اقداماتی دارد که در طول سال انجام خواهد شد. با این نام گذاری ها نه خیال پردازی می کنیم و نه تسلیم واقعیت های موجود می شویم، بلکه در جهتی مشخص برای رسیدن به هدفی معقول همه تلاش خود را بکار می گیریم. اگر بنا بود که تسلیم واقعیت موجود شویم با وضعیتی که در بودجه سال ۹۹ منعکس شده است (که یا به استقراض متکی است یا به فروش دارایی ها و یا مالیاتی که تحقق نخواهد یافت) باید بن بست اقتصادی را اعلام می کردیم. اما هنر رهبری این است که تسلیم شرایط روز نمی شوند و به جای رفتن در لاک تدافعی تلاش می کنند با بسیج نقاط قوت و گره زدن آن به فرصت ها رویکردی تهاجمی را در قبال شرایط انتخاب کنند و این همان جوهره مکتب مقاومت فعال است که مقام معظم رهبری در تجلیل از سردار شهید مقاومت آن را «مکتب سلیمانی» لقب دادند. این نکته توضیح بیشتری لازم دارد. در اینجا مروری بر بیانات ایشان راهگشای شناخت موقعیت راهبردی در اقتصاد ملی خواهد بود:

«اگر برای اقتدار ملی ما لااقل سه رکن اصلی را در نظر بگیریم، یکی از این سه رکن استحکام و ثبات اقتصادی است که خیلی مهم است...» «بسیاری از مشکلات ما مربوط به خارج از کشور است،

اما علاجش در داخل است .^۱

« نقش تولید یک نقش یگانه و بی همتایی است. »^۲

« جهش تولید «هم که بنده امسال مطرح کردم، در واقع از ابزارهای قدرت است.»^۳

«تولید، همان طور که ما هم اشاره کردیم، دوستان هم اشاره کردید، کلید اصلی است برای اشتغال، برای معیشت، برای کاهش تورم، برای ایجاد ارزش پول ملی؛ تولید واقعاً مادر همه‌ی اینها است.»... « سرمایه‌گذاری یک موضوع خیلی مهمی است برای ایجاد رونق اقتصادی، برای افزایش تولید، برای جهش تولید .اساس کار، سرمایه‌گذاری است.»^۴

«هدف اقتصاد کشور چیست؟ هدف اقتصاد عبارت است از تولید ثروت و تقسیم عادلانه‌ی آن. یک اقتصاد سالم این جور اقتصادی است که بتواند ثروت را در کشور تولید کند و آن را به نحو عادلانه، به نحو صحیح بین آحاد مردم کشور تقسیم کند؛ این اقتصاد، اقتصاد سالمی است.»... «سیستم دفاعی و امنیت بخش اقتصاد عبارت از تولید است؛ یعنی آن چیزی که میتواند ویروس‌های مهاجم و میکروب‌های مهاجم به اقتصاد را خنثی کند و آن را سالم نگه دارد تولید در کشور است.»... «تولید میتواند یک اقتصاد ملی قوی را در کشور تشکیل بدهد؛ یعنی در ساخت یک اقتصاد قوی، تولید نقش اول را دارد؛ یک تأثیر حیاتی غیر قابل انکاری را در اداره‌ی کشور دارد.»... «مسئله‌ی تولید، ابعادی فراتر از ابعاد اقتصادی محض دارد. علاوه بر اینکه تولید میتواند بر روی کلّی‌ی شاخصهای اقتصادی کشور اثر بگذارد؛ یعنی تولید میتواند در شاخصهای گوناگون مثل تولید ناخالص داخلی، مسئله‌ی اشتغال - که بسیار مسئله‌ی مهمی است - مسئله‌ی عرضه‌ی کالا و خدمات، مسئله‌ی رفاه عمومی جامعه، مسئله‌ی صادرات و تأثیرگذاری فکری و فرهنگی‌ای که صادرات میتواند بکند، اثر بگذارد. بعلاوه همان طور که عرض کردیم، تولید داخلی مایه‌ی افتخار ملی است، به افراد جامعه اعتماد به نفس میدهد و مانند اینها. بنابراین بیش از این، انسان در باب اهمیت تولید چه بگوید؟ تولید داخلی واقعاً حیاتی است برای کشور.»... «ما گفتیم جهش تولید؛ چرا میگوییم جهش تولید؟ به خاطر اینکه ما از لحاظ تولید عقیم.»... «جهش تولید، به معنای جهش کمیّت هم هست، [و البته] به معنای جهش کیفیّت هم هست، هر کدام هم راه‌هایی دارد.»... «ما با حرکت معمولی به جایی نمیرسیم، جهش لازم است، حرکت مضاعف لازم است؛ و زمینه‌ی این حرکت مضاعف خوشبختانه در کشور وجود دارد.»^۵

از نگاه راهبردی همچون هر سیاست دیگری ، سه دلیل اساسی باید بتوان برای نام گذاری سال

۱ . بیانات در ارتباط تصویری با مراسم مشترک دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح در

تاریخ ۲۱ مهر ۱۳۹۹.

۲ . بخشی از پیام نوروزی یکم فروردین ۱۳۹۹.

۳ . بخشی از بیانات در سخنرانی نوروزی خطاب به ملت ایران در تاریخ ۳ فروردین ۱۳۹۹.

۴ . بخشی از بیانات در ارتباط تصویری با هیات دولت در تاریخ ۲ شهریور ۱۳۹۹.

۵ . بخشی از بیانات در تاریخ ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۹ در ارتباط تصویری با مجموعه های تولیدی .

تصور کرد . این سه شامل مناسب بودن (Suitability) ، امکان پذیری (Feasibility) و مقبولیت (Acceptability) است .

اولین دلیل برای نام گذاری سال جاری، یعنی مناسب بودن به ضرورت جهش تولید مربوط می شود . اقتصاد ایران در شرایط تحریمی حاضر با مسایلی دست به گریبان است که تنها از طریق جهش تولید قابل مهار شدن است . به عبارت ساده تر، اقتصاد ایران هم اکنون درگیر رکود تورمی است ، یعنی شرایطی که همزمان با رکود در بازار تولید و اشتغال (که با نرخ بالای بیکاری و نیز ظرفیت های راکد بنگاههای تولیدی تعریف می شود)، اقتصاد درگیر تورم بالای ۳۰ درصد است . در این شرایط ، سیاست های تحریک تقاضا تورم را دامن خواهند زد و از این طریق با افزایش بیشتر هزینه های تولید موجب افزایش فاصله قدرت خرید مصرف کنندگان با قیمت تمام شده کالاها خواهند شد . اجماع اقتصاد دانان این است که تنها نسخه درمان در شرایط رکود تورمی، افزایش عرضه کل در اقتصاد است . چنین وضعیتی ، لذا ضرورت جهش تولید محرز ساخته است .

دلیل دوم برای نام گذاری سال جاری یعنی امکان پذیر بودن را می توان وجود ظرفیت و زیر ساخت برای جهش تولید تصور کرد . اقتصاد ایران از نظر ذخیره و موجودی منابع در دسترس کمبود خاصی برای جهش تولید ندارد . منابع طبیعی و نیز انسانی ما از متوسط جهانی بالاتر و با کیفیت تر است . زیرساخت های آماده شده در چهل سال گذشته نیز در اختیار هستند . بازار داخلی و همچنین بازار کشورهای همسایه نیز فراهم است . تنها چیزی که برای جهش تولید لازم است اراده و مدیریت کارآمد برای پیوند دادن ظرفیت ها با نیازهای داخلی و منطقه ای است .

دلیل سوم یعنی مقبولیت نیز چنان بدیهی می نماید که تصورش موجب تصدیق آن خواهد شد . تولیدکنندگان خواهان جهش تولید است چراکه می توانند ظرفیت های خود را فعال نمایند . بخش خانوار و مصرف کنندگان نیز خواهان جهش تولید هستند چراکه در آن شرایط یافتن فرصت های شغلی برای آنان راحت تر بوده و کالاها و خدمات مورد نیاز مصرفی خود را با قیمت های مناسب تری می توانند تهیه کنند . دولت نیز در شرایط جهش تولید هم درآمد مالیاتی بیشتری خواهد داشت و هم با مسایل کمتری برای تنظیم بازار و نیز حل و فصل مسایل بیکاری کارگران روبرو خواهد بود .

زمینه ها و نشانه های مثبت جهش تولید

با همه مسایلی که ناشی از ناکارآمدی مدیریت اقتصادی در داخل داشته ایم ، اما عملکرد اقتصاد حاکی از نشانه هایی مثبت از آمادگی برای جهش اقتصادی به قرار زیر است :

- رشد تولیدات غیرنفتی امیدوار کننده است .
- صادرات غیر نفتی به همه محدودیت های تحریمی رکورد زده است .
- بازار سرمایه و بورس رشد خیره کننده ای داشته که حاکی از سه مطلب اساسی است . اول این که این که مردم با شیوه جدیدی از پس انداز و همزمان سرمایه گذاری آشنا شده اند . رشد عجیب ده برابری تعداد کد های بورسی در سال جاری نسبت به سال گذشته حاکی

از این مطلب است . دوم این که مردم به فضای کلی اقتصاد به رغم همه فشارهای تحریمی اطمینان دارند . سوم این که شرکت های بورسی عملکرد رضایت بخشی داشته اند .

- تولیدات کشاورزی به دلیل نزولات آسمانی مطلوب و نیز رشد درآمدهای صادراتی ان شرایط مطلوبی را تجربه می کند .

- افزایش نرخ ارز قاچاق کالا را کنترل و زمینه را برای رونق تولیدات داخلی فراهم ساخته است .

- شرایط بازدارنده دفاعی جمهوری اسلامی ایران نوعی امنیت خاطر را برای فعالین اقتصادی فراهم کرده و ضریب امنیت اقتصادی را در اقتصاد ملی ارتقاء داده است .

- افزایش نرخ ارز زمینه مساعدی برای تولیداتی فراهم کرده که مبتنی بر مزیت های نسبی و نیز از طریق خلق مزیت های دانش بنیانی به جهت گیری صادراتی در حال ظهور هستند و در آینده می توانند همزمان الگویی مناسبی از درون زایی و برون گرایی را به نمایش بگذارند . در همین مساله کرونا این شرکت ها با تولیدات با کیفیت خود صادرات به اروپا را نیز در کارنامه خود ثبت کردند .

- افزایش نرخ ارز زمینه مناسب دیگری را برای برگشت توجه مصرف کننده از کالای خارجی به داخلی موجب شده است و رونق مناسبی را برای کالاهایی که قبلا مجال نفس کشیدن با واردات ارزان مشابه را نداشتند فراهم ساخته است .

- فشار بودجه ای دولت را مجبور کرده به مالیات نگاه مناسب تری داشته باشد و به سمت قطع وابستگی بودجه جاری به نفت پیش برود .

- به حداقل رسیدن درآمد صادرات نفت خام دو اثر همزمان داشته است که یکی توجه دادن دولت به استفاده از ظرفیت های مردمی در استان ها برای واگذاری طرح های عمرانی به مردم بوده است (که البته بسیار جای کار دارد و هنوز دولت ضعیف برخوردار می کند) و دوم این که دولت به تبدیل نفت خام به فراورده نفتی و صادرات این فراورده های دارای ارزش افزوده بالا توجه بیشتری کرده که در ادامه می تواند به اعلام جمهوری اسلامی ایران مبنی بر قطع کامل صادرات نفت خام منجر شود (که البته متأسفانه جهت گیری وزارت نفت هنوز چنین اراده ای را منعکس نمی کند)

آنچه در بالا آمد نه به این معنا می باشد که هم اکنون وضعیت مناسبی از جهت معیشت مردم داریم ، بلکه به این معنی می باشد که تا رسیدن به آن نقطه مطلوب فاصله چندانی نداریم . در تحلیل مسایل اقتصاد ایران ابتدا می باید صحنه میدانی اقتصاد را درست درک کرد . اقتصاد ما در گیر جنگ اقتصادی تمام عیار با ابر قدرت هایی است که همه توان خود را برای ایجاد انسداد کامل اقتصادی و محاصره همه جانبه آن بکار بسته اند . توجه به این متغیر محیطی مهم و نیز کاهش شدید قیمت های نفت و همزمان همه گیری ویروس کرونا تحلیل واقع بینانه تری از وضعیت اقتصاد به

دست می دهد.

از یک منظر اقتصاد ایران در حال گذار از اقتصاد نفتی به اقتصاد مستقل از نفت است و به رغم همه فشارها و تحریم ها تنها آنچه لازم داریم اراده مستحکم و نیز داشتن نگاه درست به واقعیت های اقتصاد ملی و انتخاب جهت گیری های مطلوب مبتنی بر مسیر انقلاب اسلامی و آن سمت و سویی است که رهبر معظم انقلاب اسلامی بارها با بیانات روشن آن را نشان داده اند و در بیانیه گام دوم نیز به صراحت آورده اند . اگر بخواهیم مسایل اقتصادی را به صورت ریشه ای و اساسی حل کنیم ، شرایط حاضر بهترین زمان و فرصت برای انجام این تحول است . از طرف دیگر ، به دلیل شرایطی که داریم راهی جز این نداریم که از «مکتب سلیمانی» الهام بگیریم و از تهدیداتی که دشمن برای ما رقم زده است فرصت سازی کنیم . اساس مکتب سلیمانی باور به این وعده الهی است که اگر خدا را یاری دهید (یعنی در مسیری که رهبران الهی نشان می دهند حرکت کنید و استقامت به خرج دهید) خدا نیز شما را قطعاً یاری خواهد داد و این که همانا با هر سختی گشایشی است .

سیاست پیش دستانه اقتصادی در مکتب سلیمانی

مطابق ارقام اعلام شده جمهوری اسلامی ایران ۷ میلیارد دلار بابت فروش نفت خام به کره جنوبی از این کشور طلب دارد و کره ای ها از دادن این طلب طفره رفته و گستاخانه از آن سرباز می زنند . در آخرین اعلام رییس بانک مرکزی در گفت و گوی مکتوب با بلومبرگ بر لزوم آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده حاصل از فروش نفت در کره جنوبی تاکید کرد . همتی معتقد است این کشور از سیاست ها و تحریم های امریکا تبعیت می کند و حتی به فروش غذا و دارو که پیش از این برای نحوه مبادله مدنظر دو کشور بود ، بی توجه است . پیش تر وزارت امور خارجه اعلام کرده بود کره جنوبی ۷ میلیارد دلار بدهی بلوکه شده به ایران دارد که مربوط به خرید نفت از ایران پیش از لغو معافیت های نفتی در فوریه ۲۰۱۹ است .

نهم خرداد ماه امسال ، کره جنوبی یک محموله کمک های بشردوستانه به ایران ارسال کرد . در این محموله اقلام دارویی وجود داشت که گفته می شود این اقلام کاربرد درمانی دارد و ارزش آن نیم میلیون دلار بوده است . سئول بلافاصله پس از ارسال این محموله ، اعلام کرد که ماه آینده میلادی ، محموله دیگری به ارزش ۲ میلیون دلار شامل دارو و تجهیزات پزشکی و کالاها و تجهیزات کشاورزی به ایران می فرستد . مجموع این ارقام ، فرسنگ ها با میزان پولی که دولت کره جنوبی بابت خرید نفت ایران بدهکار است فاصله دارد و به نظر می رسد اراده ای برای پرداخت این پول نیز وجود ندارد .

درست در همین شرایط بود که جمهوری اسلامی ایران در یک حرکت پیش دستانه ۵ کشتی غول پیکر خود را با محموله فرآورده های نفتی (و نه نفت خام) با سیستم موقعیت یاب روشن عازم ونزونا کرد و در خبری سایت الجزیره نوشته که مطابق گزارش بلومبرگ ، مقامات ونزونا حدود ۹ تن طلا - به ارزش حدود ۵۰۰ میلیون دلار - با جت های متعلق به شرکت هواپیمایی تهران ماهان ایر (طی ۱۲ پرواز) به مقصد ایران بارگیری و ارسال کرده اند .

این دو در یک مقایسه ساده تفاوت سیاست منفعلانه (passive) و سیاست پیش دستانه (proactive) را به خوبی آشکار می سازند. در قضیه کره جنوبی نیز اگر اراده کنیم به جای التماس می توانیم با توقیف یک کشتی تجاری مهم از کره جنوبی این کشور را وادار کنیم که یک شبه همه طلب جمهوری اسلامی ایران را تحویل دهد. در این مقاله نمی خواهیم چنین توصیه ای داشته باشیم و بیشتر نظر بر طرح این نکته مهم داریم که به لطف توان دفاعی بازدارنده، جمهوری اسلامی ایران به قدرتی فرا منطقه ای تبدیل شده است و نشانه آشکار آن هم این که بدون اسکورت نظامی و صرفا با اعلام یک تهدید به دشمن توانست حلقه محاصره ای را که امریکا با هزینه های چند تریلیون دلاری در افغانستان و عراق و سپس ابداع یک تکنولوژی پیشرفته برای تحریم کامل و همه جانبه جمهوری اسلامی ایران و محصور کردن نظام اسلامی در درون مرزهای خود ایجاد کرده بود، در هم شکسته و قدرت خود را در این صحنه و در منظر جهانیان و جهان خواران به نمایش گذارد.

درسی که مسئولین راهبردی اقتصاد ملی می باید از مکتب سلیمانی بیاموزند این است که خود را با شرایط جدید قدرت نظام اسلامی تطبیق دهند و سیاست ها و رویه های دیپلماتیک خود را در تراز آن تنظیم کنند. جمهوری اسلامی ایران در شرایط حاضر به نقطه «جهش» در اقتصاد نزدیک شده است. اعلام سال «جهش تولید» تنها بر مدار ظرفیت های اقتصادی و زیرساخت ها نیست، بلکه در این اعلام به این مولفه مهم نیز توجه شده است که هم اکنون برای به صحنه آوردن ظرفیت ها در یک شعاع فرامنطقه ای همه چیز آماده است. اقتصاد مقاومتی که ۱۰ سال پیش از زبان مقام معظم رهبری اعلام شد و بیش از ۳۰۰۰ روز از ابلاغ سیاست های کلی آن گذشته است، هم اکنون در یک نمونه عینی که صادرات بنزین به ونزوئلا می باشد از خود رونمایی کرده است. حرکت بزرگی که متاسفانه مسئولین راهبردی نظام تحلیلی بر آن نوشتند و از سر انفعال و با تاخیر غیر قابل توجیه برخی از آنها تنها اشاره ای گذرا به آن داشتند. اما جهان معنای این حرکت سترگ را دریافت و در ادامه آن نیز جمهوری اسلامی ایران با اعزام محموله های نفتی به چین و هند نشان داد که این راهبرد را تداوم خواهد بخشید.

اما این راهبرد چیزی مهم را هنوز کم دارد و آن باور مسئولین اصلی نظام به قدرت نظام اسلامی و ظرفیت هایی است که می تواند در پیوند با این قدرت معجزه اقتصادی «جهش تولید» را در اوج محاصره دشمن و در شرایطی که بودجه رسمی کشور بدتر از سال پذیرش قطعنامه در سال ۱۳۶۷ با کسری سنگین دستهای خود را به علامت تسلیم بالا برده است، رقم بزند. مجلس یازدهم اگر موقعیت فعلی را از این منظر دریابد می تواند موتور پیشران این حرکت بزرگ در سیاستگذاری برای اجرا و نیز در نظارت میدانی بر اجرا تا تحقق اهداف باشد. نمایندگان باید بدانند که از این جهت موقعیت خطیری دارند که اگر این فرصت در آستانه چهل سال دوم انقلاب با قدرت شروع شود می تواند برای تحقق بخشیدن به آنچه در بیانیه گام دوم انقلاب رهبری معظم بر آن تاکید فرموده اند امید آفرین باشد.

واقعیت آن است که صحنه تعارض میان منافع ملی و منافع شخصی در طی سالیان گذشته، زمینه را برای سوء استفاده مفسدان در داخل فراهم ساخته و بسیاری از حرکت های اصلاحی اقتصادی را نیز همین تعارض منافع زمین گیر کرده است . لذا با اراده ای که هم اکنون در قوه قضائیه برای مقابله جدی با مفسدان اقتصادی ایجاد شده است می توان و باید این موانع مهم را نیز با حضور بی چشم داشت نمایندگان مجلس از سر راه برداشت و عقب افتادگی سالهای تحریم و کم کاری سالهای اخیر را با سرعت و قاطعیتی که در خور و در شان «مکتب سلیمانی» است برطرف کرد. اما ویژگی هی مهم مکتب سلیمانی که می تواند الهام بخش اقدامات راهبردی در صحنه اقتصاد ملی باشد کدام است؟

اساسا استراتژیست ها برای رسیدن به استراتژی مناسب ابتدا تلاش می کنند موقعیت راهبردی خود را مشخص کنند . اگر این موقعیت با غلبه نقاط ضعف بر قوت ها و غلبه تهدیدات بر فرصت ها تعریف شود، موقعیت را تدافعی اعلام و تلاش می کنند با اتخاذ استراتژی های تدافعی برای مهار نقاط ضعف به منظور جلوگیری از اثرگذاری تهدیدات استفاده کنند. غلبه تهدیدات بر فرصت ها و در عین حال غلبه نقاط قوت بر ضعف ها استراتژی های رقابتی را برای استفاده از نقاط قوت جهت مهار تهدیدات را اقتضا می کند . در صورتی که نقاط ضعف بیش از قوت ها ولی فرصت ها بر تهدیدات غلبه دارد استراتژی های محافظه کارانه برای استفاده از فرصت ها در جهت جبران ضعف ها می تواند مفید باشد . در این منطق استراتژی های تهاجمی تنها زمانی استفاده می شود که فرصت ها بر تهدیدات و قوت ها بر ضعف ها غلبه داشته باشند . در این موقعیت رهبران برای استفاده از نقاط قوت و بهره گیری از فرصت ها تهاجمی عمل خواهند کرد.

اما مکتب سلیمانی ویژگی خاص خود را دارد . این مکتب را می توان با نشانه هایی از تجارب شهید مقاومت در معرکه های نبرد بهتر توضیح داد . برای نمونه زمانی که یک منطقه در محاصره ۳۶۰ درجه ای قرار می گیرد و همه چیز حاکی از غلبه کامل داعش می باشد، سردار سلیمانی با هلی برد خود را به وسط معرکه می رساند ، نیروهای محلی را با حضور خود روحیه داده و محاصره را در هم می شکند . چنین اقدامی در منطق نظامی رایج دنیا نمونه ندارد . هیچ استراتژیستی هم آن را توصیه نمی کند، چراکه منطق مادی چنین اقدامی را برنمی تابد . اما منطق مقاومت فعال یک منطق مادی نیست . منطقی الهی است که در کتاب الهی به روشنی تمام آمده است:

« قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فَتْنَهُ كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ »
کسانی که یقین داشتند که دیدارکننده خدایند، گفتند: چه بسا گروه اندکی که به توفیق خدا بر گروه بسیاری پیروز شدند، و خدا باشکستیان است.» (از آیه ۲۴۹ سوره البقره)

در اینجا جمله معروفی که از یک شهید نقل می کنند می تواند توضیح دهنده باشد و آن این است که «قدرت ما به اندازه امکانات ما نیست، بلکه به میزان ارتباط ما با خدا است.» اگر این ویژگی در منطق مقاومت فعال را بخواهیم در اقتصاد ملی ترجمه کنیم ، چیزی جز این نخواهد شد که در شرایطی که در آمد نفت ما هم به جهت عدم امکان صادرات نفت و هم به جهت قیمت پایین نفت و

در شرایطی که از فشار حداکثری هیچ کاسته نشده و هزینه های ویروس کرونا هم بر فعالان بخش خصوصی و هم بر بخش عمومی و دولت سنگینی می کند، رهبری معظم شعار «جهش تولید» را مطرح می کنند. شنیدن این شعار گوش و دل ویژه ی خود را می طلبد. برای قدم نهادن در این مسیر باور به ظرفیت های زیادی که در زیر غبار حاکمیت نگاه به خارج هنوز پنهان و دست نخورده باقی مانده و نیز داشتن خودباوری انقلابی «که ما می توانیم» از الزامات اساسی آن است. برای تحقق این شعار همه باید بسیج شوند تا یک بار دیگر داشته های خود را فهرست کنیم و توانایی ها خود را به صحنه آوریم تا بشود آنچه باید بشود. این همان حلقه محاصره ای است که تنها می توان با وارد شدن در وسط آن برای شکست دشمن اقدام کرد. ظرفیت های بی بدیل ما از جمله منابع معدنی و انرژی ارزان و فراوان، جوانان تحصیل کرده و خوش فکر، مردم صبور، رهبری انقلابی، موقعیت همسایگی با ۱۵ کشور و وسعت و تنوع سرزمینی و اندازه بزرگ بازار داخلی هنوز می تواند معجزه ای تاریخی را رقم بزند و موجب حیرت همه جهانیان شود. معجزه ای از جنس انقلاب اسلامی و پیروزی در دفاع هشت ساله و در غلبه بر داعش در منطقه و از جنس ایستادن تمام قد در برابر ابر قدرت امریکا.

الگوی مدیریت کلان اقتصادی پیشنهادی

رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم تصریح می فرماید: «راه حل این مشکلات، سیاستهای اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه های اجرائی برای همه ی بخشهای آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولتها پیگیری و اقدام شود.» در همین راستا الگوی معرفی شده در این مقاله بر اساس برجسته کردن و استفاده کردن از نقاط قوت و ظرفیت های موجود برای مهار تهدیدات و تبدیل آنها به فرصت استوار است. در این الگو مواجهه مستقیم با تهدیدات از قدرت گرفتن آنها برای فعال سازی نقاط ضعف داخلی جلوگیری کرده و با تمرکز بر مسایل اصلی ظرفیت های جدیدی برای مهار چالش ها خلق می سازد. لذا تشخیص مسایل اصلی و نیز شناخت دقیق از ظرفیت های موجود و نیز قابلیت هایی که می توانند به ظرفیت برای مهار تهدیدات تبدیل شوند از ویژگی های این مکتب است. در اقتصاد ملی مبتنی بر بیانیه گام دوم اهداف اصلی اقتصاد ملی شامل عدالت اقتصادی، استقلال اقتصادی و پویایی اقتصادی است. در عین حال فرایند تحول اقتصادی زمان بر بوده و سیاست ها و اقدامات آن می باید در مقاطع کوتاه مدت (یک تا ۳ سال)، میان مدت (۳ تا ۵ سال) و بلند مدت (۲۰ تا ۲۵ سال) برنامه ریزی و اجرا شوند. مطابق نظام مسایل طراحی شده، حل مسایل اقتصاد ایران متوقف بر حدود ۶۰۰ اقدام اساسی است که در زیر مولفه های نظام مسایل (در گزارش مربوطه) منعکس شده است. نتایج و پیامدهای این اقدامات همان اهداف اساسی بیانیه گام دوم یعنی تحقق عدالت اقتصادی، استقلال اقتصادی و پویایی اقتصادی است.

جداول (۱) تا (۳) مبتنی بر مقاطع سه گانه و برای تحقق نتایج سه گانه، اولویت های سیاستی

مرتبط را برای پیاده سازی اقتصاد مقاومتی شامل استحکام بخشی ساخت داخلی ، مدیریت مخاطرات و نیز ظرفیت سازی برای تبدیل تهدیدات به فرصت در سه مقطع کوتاه مدت ، میان مدت و بلند مدت پیشنهاد داده است . برای این منظور، ابتدا در هر مقطع ، تحولات اولویت داری که می باید در نظامات اقتصادی رخ دهند تا تحقق اهداف را تسهیل نماید آمده است . سپس ، اقدامات دارای اولویت در هر مقطع و ذیل هر یک از اهداف آورده شده است.

جدول (۱) : اولویت های سیاستی مرتبط را برای پیاده سازی اقتصاد مقاومتی در کوتاه مدت

اقدامات اولویت دار مرتبط با هر یک از اهداف اساسی			نظامات دارای اولویت
اقدامات اولویت دار محور پویایی اقتصادی (ظرفیت سازی)	اقدامات اولویت دار محور استقلال اقتصادی (مدیریت مخاطرات)	اقدامات اولویت دار محور عدالت اقتصادی (استحکام بخشی داخلی)	
۱- رشد بهره وری منابع و کاهش اتلاف منابع انرژی ۲- حمایت از بنگاههای کوچک و متوسط ۳- بهبود محیط کسب و کار	۱- قطع وابستگی بودجه جاری به نفت ۲- ذخیره سازی راهبردی ۳- مدیریت واردات و صادرات	۱- کنترل تورم و گرانی با جهت گیری بهبود معیشت مردم ۲- هدفمندی یارانه ها با جهت گیری حمایت از اقشار کم برخوردار ۳- کنترل مفسد اقتصادی با جهت گیری جلوگیری از هر گونه انتفاع غیر عادلانه	۱- ساماندهی نظام بودجه ریزی عمومی ۲- ساماندهی نظام یارانه ۳- ساماندهی نظام ارزی

اقدامات اولویت دار در کوتاه مدت

همان طور که در جدول (۱) آمده است ، در کوتاه مدت نیازمند ساماندهی نظام بودجه ریزی ، ساماندهی نظام یارانه و ساماندهی نظام ارزی هستیم . همزمان در کوتاه مدت ، اقدامات اولویت دار در محور عدالت شامل کنترل تورم و گرانی ، هدفمند کردن یارانه ها و کنترل مفسد اقتصادی می باشیم . در محور استقلال اقتصادی در کوتاه مدت می باید بودجه جاری دولت از نفت منقطع گردیده ، ذخیره سازی راهبردی جدی گرفته شده و واردات و صادرات مدیریت شوند . در محور پویای اقتصادی در کوتاه مدت می باید رشد بهره وری منابع ، حمایت از کارآفرینی و نیز بهبود محیط کسب و کار در اولویت اقدامات دولت و نظام قرار گیرند .

جدول (۲) : اولویت های سیاستی مرتبط را برای پیاده سازی اقتصاد مقاومتی در میان مدت

اقدامات اولویت دار مرتبط با هر یک از اهداف اساسی			نظامات دارای اولویت
اقدامات اولویت دار محور پویایی اقتصادی (ظرفیت سازی)	اقدامات اولویت دار محور استقلال اقتصادی (مدیریت مخاطرات)	اقدامات اولویت دار محور عدالت اقتصادی (استحکام بخشی داخلی)	
۱- تقویت کارآمدی بخش عمومی با دولت الکترونیک ۲- تقویت و توسعه دانش بنیانی ۳- تقویت و توسعه کارآفرینی	۱- مهار تهدیدات اقتصادی ۲- کاهش وابستگی در اقدام راهبردی ۳- تقویت پیوندهای راهبردی اقتصادی با همسایگان	۱- ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی با جهت گیری گره گشایی پایدار از مشکلات مردم ۲- توزیع مناسب تر بار مالیاتی با جهت گیری عدالت توزیعی ۳- توزیع مناسب تر امکانات عمومی با جهت گیری عدالت منطقه ای	۱- اصلاح نظام برنامه ریزی ۲- اصلاح نظام مالیاتی ۳- اصلاح نظام بانکی

اقدامات اولویت دار در میان مدت

همان طور که در جدول (۲) آمده است ، در میان مدت نیازمند اصلاح نظامات برنامه ریزی ، مالیاتی و بانکی هستیم . همراستا با این اصلاحات برای استحکام بخشی ساخت داخلی می باید ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی با جهت گیری گره گشایی پایدار از مشکلات مردم در اولویت اقدامات قرار گیرد . اولویت های بعدی در این محور به ترتیب شامل توزیع مناسب تر بار مالیاتی با جهت گیری عدالت توزیعی و نیز توزیع مناسب تر امکانات عمومی با جهت گیری عدالت منطقه ای خواهد بود . در محور مدیریت مخاطرات مهار تهدیدات اقتصادی ، کاهش وابستگی در اقدام راهبردی و تقویت پیوندهای راهبردی اقتصادی با همسایگان بترتیب می باید در اولویت اقدامات قرار گیرند . در محور ظرفیت سازی بترتیب تقویت کارآمدی بخش عمومی با دولت الکترونیک ، تقویت و توسعه دانش بنیانی و نیز تقویت و توسعه کارآفرینی می باید در اولویت اقدام باشند .

جدول (۳) : اولویت های سیاستی مرتبط را برای پیاده سازی اقتصاد مقاومتی در بلند مدت

اقدامات اولویت دار مرتبط با هر یک از اهداف اساسی			نظامات دارای اولویت
اقدامات اولویت دار محور پویایی اقتصادی (ظرفیت سازی)	اقدامات اولویت دار محور استقلال اقتصادی (مدیریت مخاطرات)	اقدامات اولویت دار محور عدالت اقتصادی (استحکام بخشی داخلی)	
۱- تقویت کارآمدی بخش عمومی با دولت الکترونیک ۲- تقویت و توسعه دانش بنیانی ۳- تقویت و توسعه کارآفرینی	۱- مهار تهدیدات اقتصادی ۲- کاهش وابستگی در اقدام راهبردی ۳- تقویت پیوندهای راهبردی اقتصادی با همسایگان	۱- ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی با جهت گیری گره گشایی پایدار از مشکلات مردم ۲- توزیع مناسب تر بار مالیاتی با جهت گیری عدالت توزیعی ۳- توزیع مناسب تر امکانات عمومی با جهت گیری عدالت منطقه ای	۱- اصلاح نظام برنامه ریزی ۲- اصلاح نظام مالیاتی ۳- اصلاح نظام بانکی

اقدامات اولویت دار بلند مدت

همان طور که در جدول (۳) آمده است ، در بلند مدت اصلاح نظام حکمرانی اقتصادی ، ایجاد نظام یکپارچه اطلاعات اقتصادی و اصلاح نظام تجاری و ارزی می باید در دستور کار باشند . همراستا با این اصلاحات در محور استحکام بخشی ساخت داخل می باید بترتیب کارآمدسازی صندوق توسعه ملی با جهت گیری عدالت بین نسلی ، گسترش پایه های مالیاتی به مالیات بر ثروت با جهت گیری عدالت مالیاتی و نیز ایجاد شفافیت اقتصادی با جهت گیری رانت زدایی از اقتصاد ملی در اولویت برای اقدام باشند . در محور مدیریت مخاطرات بترتیب می باید قطع کامل خام فروشی منابع نفتی و معدنی ، کاهش تمرکز تجاری با تنوع بخشی به شرکای تجاری و نیز اجرایی کردن پیمان های پولی دو جانبه و چند جانبه مورد توجه قرار گیرند . در محور ظرفیت سازی بترتیب توسعه رقابت پذیری تولیدات داخلی ، توسعه تنوع و پیچیدگی اقتصادی و نیز توسعه نفوذ اقتصادی در بازارهای هدف صادراتی می باید در دستور کار بلند مدت اقتصاد ملی باشند .

نتیجه گیری

مکتب مدیریتی شهید سلیمانی رویکرد ویژه ای در مدیریت راهبردی برای شکل گیری مقاومت فعال در برابر تهدیدات است . در اقتصاد بهره گیری از سیاست پیش دستانه و بسیج ظرفیت ها و نیز مدیریت جهادی می تواند به تحقق و پیاده سازی الگوی اقتصاد مقاومتی منجر شود . در این مقاله تلاش گردید مبتنی بر این نگاه، و با استفاده از روش تحلیلی توصیفی و نیز فراتحلیل ، موقعیت راهبردی اقتصاد ملی تبیین شود . در ادامه ، الگویی راهبردی برای استفاده از ظرفیت ها برای غلبه بر

چالش ها در جهت تحقق اهداف پیشنهاد گردید . شواهد نشان داد که به رغم وجود مدیریت ناکارآمد در صحنه اقتصاد ملی ، ظرفیت های قابل توجهی برای مهار تهدیدات اقتصادی و در مرحله بعد تبدیل تهدید تحریم به فرصت شکوفایی اقتصاد ملی وجود دارد . در این شرایط مدیریت مبتنی بر مکتب شهید سلیمانی می باید در مقاطع سه گانه کوتاه مدت ، میان مدت و بلند مدت با اولویت بندی درست و تمرکز بر مسایل اصلی به صورتی پیش دستانه و نه انفعالی اقتصاد ملی را به سمت اهداف راهبردی خود راهبری نماید . مطابق این الگو که منبعث از نظام مسایل اقتصادی در بیانیه گام دوم انقلاب است در هر یک از مقاطع برنامه ریزی یعنی کوتاه مدت ، میان مدت و بلند مدت اولویت های راهبردی برای تحقق اهداف سه گانه عدالت اقتصادی (استحکام بخشی ساخت داخلی) ، استقلال اقتصادی (مدیریت مخاطرات) و پویایی اقتصادی (ظرفیت سازی برای تبدیل تهدید به فرصت) مشخص شده است .

منابع

۱. پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مد ظله العالی)
۲. آفانظری حسن (۱۳۹۹)، «اصول و مبانی اقتصاد اسلامی» ، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی (سمت)، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی .
۳. برخوردار سجاد و محمد جعفری (۱۳۹۳) ، «گفتارهایی در اقتصاد ایران» ، موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد.
۴. پیغامی ، عادل (۱۳۹۳) . درس گفتارهای اقتصاد مقاومتی مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری، چاپ اول ، محل نشر: تهران، انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع).
۵. پیغامی عادل ، مصطفی سمیعی نسب و یاسر سلیمانی (۱۳۹۵) ، «جستارهایی در اقتصاد مقاومتی: مدل مفهومی مقاوم سازی اقتصادی مبتنی بر ادبیات متعارف در تطبیق با اندیشه مقام معظم رهبری، تهران: دانشگاه امام صادق (ع).
۶. رینگر رابرت جی ، «دولت در آینه واقعیت» ، ترجمه حسین حکیم زاده جهومی ، ناشر فرزانه روز ، ۱۳۷۷.
۷. سایت شخصی دکتر اله مراد سیف (amseif.ir)
۸. صالحی مختار (۱۳۹۷) ، «دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در عصر جهانی شدن» ، پژوهشکده امنیت اقتصادی تدبیر اقتصاد.
۹. عبدالملکی حجت اله (۱۳۹۳) ، اقتصاد مقاومتی درآمدی بر مبانی ، سیاست ها و برنامه عمل» ، انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع) .
۱۰. عظیمی حسین (۱۳۹۳) ، «مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران» ، نوبت چاپ: ۱۵، ناشر: نشر نی.
۱۱. غلامی حسین (۱۳۹۸) ، «عدالت ترمیمی» ، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
۱۲. غنی نژاد موسی ، «اقتصاد به روایت دیگر» انتشارات دنیای اقتصاد، چاپ دوم ، تهران ، ۱۳۹۴.
۱۳. فروتک زاده، حمیدرضا و جواد وزیری (۱۳۹۳) ، «گذار به اقتصاد مقاومتی» ، تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.

۱۴. نای، ژوزف ساموئل (۱۳۹۰). آینه قدرت، مترجم: دکتر رضا مراد صحرایی، چاپ اول، محل نشر: تهران، انتشارات حروفیه.
۱۵. نیلی مسعود و حمید کردبچه (۱۳۹۷)، «اقتصاد ایران چالش‌ها و رویکردهای دستیابی به رشد پایدار و اشتغالزا»، ناشر: موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی.
۱۶. هادی زنوز بهروز (۱۳۸۸)، «اقتصاد ایران: نظرها و نقدها»، ناشر: توسعه.